

Kontaktutvalget
v/ Knud Peter Lottrup
Korvallveien 65
3050 Mjøndalen

Lier kommune,
planavdelingen,
postboks 205, 3401 Lier.

Drammen 29.10.1997.

Foreløpige merknader til planforslag om utfylling av sandbankene utenfor Bragernesløpet, et unikt naturområde som deles av Drammen og Lier kommune.

Høringsfristen er for kort til at organisasjonene rekker å forberede og gjennomføre en helhetlig og avsluttende behandling innen fristens utløp. Merknadene er derfor foreløpige og de er gitt av et midlertidig kontaktutvalg av repr. for ulike organisasjoner: Drammens Sportsfiskere, Lierelvas Fiskerforening, Drammen og Oplands Turistforening, Naturvernforbundet i Drammen, Naturvernforbundet i Lier, Naturvernforbundet i Buskerud, Norsk Ornitologisk Forening avd. Drammen, Bragernes Bydelsutvalg, Drammen og Omegn Fiskeadministrasjon, Norsk Entomologisk Forening, avd. Drammen.

□ Krav om helhetlig planbehandling.

Lier kommune har startet opp arbeidet med en kommunedelplan for strandsonene. Drammen kommune arbeider samtidig med en rullering av Kommunedelplan Drammenselva. Vi krever at all arealbruk i det økologisk verdifulle området mellom Drammenselva og Lierelva må kartlegges, undersøkes og planlegges i sammenheng, ikke stykkevis og delt. Planprosessen må være åpen og gi rom for bred medvirkning, uavhengig av kommunegrenser.

Området mellom Lierelva og Drammenselva har i følge NINA natur og landskapskvaliteter som er unike i nasjonal målestokk. Arbeidet med disse planene vil derfor stille krav til kommunene som lokale miljøforvaltere. Evnen til å tenke helhetlig, overordnet og svært langsiktig må stå sentralt. Målet med en helhetlig og miljømessig forsvarlig arealplan må være å ta vare på biologisk mangfold, landskap og estetikk, rekreasjon og friluftsliv, næringsliv og havn.

Ikke minst er det behov for, på landsiden, å finne gode, samordnede transportløsninger.

Ingen utfylling i dette område kan komme på tale før et helhetlig planarbeidet er sluttført og kvalitetssikret gjennom fullverdige konsekvensutredninger. Hva som skal utredes, må bli lagt frem for offentligheten gjennom egen melding.

□ **Milliardbeløp investert i rensetiltak.**

Det er investert milliardbeløp i kommunene rundt Drammen til rensetiltak. Nå er renseanleggene i drift og vi kan allerede se gode tegn på at miljøgevinstene er store. Fiskefaunaen viser gledelig økning og kvalitetsforbedring. Badelivet ved fjorden tar seg sakte, men sikkert opp. Folk er stolte over den kvalitetsheving av naturmiljøet som skjer ved restaureringstiltak. Følelsen av økt livskvalitet blir styrket. Identitetsfølelsen blant folk flest får en mer positiv karakter. Nøkkelmetoden i en langsiktig miljøstrategi er at negative miljøkvaliteter blir erstattet med positive. Gjennom Miljøpakke Drammen ble det satset store statlige beløp på å hjelpe Drammensområdet ut av en katastrofal miljøsituasjon. Miljøpakkeperioden ble et vendepunkt i den forstand at gamle miljøsynder måtte vike for ny forståelse og respekt for miljøverdier. I en slik sammenheng bør kommunene tenke seg godt om når skjebnen til et utsatt, men verdifullt naturområde ved fjorden skal avgjøres. Er det ny forståelse og respekt for miljøet som styrer kommunenes virke i tiden etter miljøpakka? *Eller skal det synlige resultat av så store investeringer, med så sterk folkelig støtte, bli at selv de mest dyrebare miljøgevinster ofres til fordel for "billige" biloppstillingsplasser? Hvilket ry tar i så fall kommunene Drammen og Lier sikte på å få som miljøkommuner?*

□ **Uakseptabelt å planbehandle "isolerte tiltak".**

Lier kommune har lagt fram forslag om et betydelig og irreversibelt tiltak, en utfylling av 60.000 m² på et unikt gruntvannsområde ved utløpet av Drammenselva.

Den mest sentrale del av økosystemet ønskes planbehandlet som biloppstillingsomt. Behandlingen ønskes tydelig gjennomført i isolasjon fra et helhetlig samarbeid om utvikling av arealbruken som er startet opp i Lier og Drammen. I tillegg planlegges tiltaket utført med 200 000 m³ ferske sprengstein-masser fra kort Bragernes-tunell. Dette er i seg selv et meget alvorlig miljøspørsmål: *"Ulagret masse avgir store mengder ammoniakk som er meget giftig for alle vannlevende organismer"* (ny NIVA-rapport 1997)

En slik behandlingsmåte er vanskelig å forholde seg til. Organisasjonene trenger oversiktighet og tid til å sette seg grundig inn i sakene.

Vi har frem til nå forholdt oss til materialet fra Forprosjekt-rapporten som sier " *En fortsatt utbygging etter gjeldende reguleringsplaner ved kommunegrensen i prosjektområdet kan ikke anbefales da de gjeldende reguleringsplaner mangler samordning over kommunegrensen.* "

Vi reagerer sterkt på en slik hastverkspreget behandlingmåte. Den er arrogant i forhold til samarbeidspartnere. Vi mener den er uakseptabel. Vi mener at den innsigelse som Fylkesmannens miljøvernavdeling har nedlagt mot utfyllingen skal respekteres.

(Forslaget om bruk av de gjenværende sandbankene som deponiområde ble etter protest fra Bragernes bydelsutvalg og etter innsigelse fra Fylkesmannens miljøvernavdeling tatt ut av reguleringsplan for " Sentrumsring, parsell Bragernes". Reguleringsplanen for sandbankene var 20 år gammel og miljøkonsekvensene var ikke utredet. Samtidig finnes bedre planavklart miljø-alternativ i Kommunedelplan Drammenselva, - ny utstikker på Holmen øst.)

□ Havn og natur - behov for konfliktløsning.

Det må aldri bli slik at økonomiske særinteresser kan diktere den politiske prosess. I det aktuelle området er det tilsynelatende sterkt motstridende interesser. Men hvem vet om interessene kan la seg forene? Fordi havneplanene i Drammen og Lier fremdeles er helt uavklarte, skaper tilfeldige fremstøt fra ulike, såkalte "havneinteresser", sterke reaksjoner.

I Drammen har havneutviklingen tidligere ført til konfrontasjoner med miljøinteresser. Ingen er tjent med fortsatt havneutvikling gjennom nye konfrontasjoner. Derfor bør havna legge bak seg all egenrådlig opptreden med tilfeller av ulovlig utfylling og stadige "krav på naturområder" som ikke er planavklart. Vi er overbevist om at dialog på grunnlag av dokumenterte miljøfakta kan lede vekk fra tilstanden med konfrontasjon.

Dersom havna har et reelt behov for nye arealer må dette kunne undersøkes og dokumenteres på en overbevisende måte. Vi mener at det i så fall er fullt mulig skaffe havna større "bakarealer" uten å trå over "markagrensen" og ødelegge jomfruelige vannarealer. Vi etterlyser m.a.o. et alternativ som viser strategi for erverv av større landarealer, evt. investering i flytende installasjon som i Oslo havn.

Vi tror også på å samordne transportsystemet og ønsker å bidra til utvikling av en fremtidsrettet Drammen havn med en tydelig og høy miljøprofil.

Kommunene er ikke tjent med at havneinteressene gang på gang snubler med sine prosjekter grunnet manglende forståelse for miljøspørsmål og andre samfunnsbehov.

Forslaget om utfylling av sandbankene er dessverre et nytt eksempel på videreføring av fortidens uheldige handlingsmønster.

□ **Er planforslagets miljøforutsetninger tilstede?**

Når Lier kommune nå fremmer forslag til plan om utfylling er det gjort under **helt klare forutsetninger**. Disse går frem av utskrift av møtebok for teknisk utvalg dat. 23.09.97. Vedtaket i forprosjektsaken (valg av alt. 2 - gjenfylling av hele gruntvanns-området) ble gjort med den forutsetning at utfylling kan foretas **innenfor miljømessige forsvarlige rammer**.

Det er gjort en miljøfaglig utredning av biologiske verdier i gruntvannsområdene langs Lierstranda. NINA, **Norsk institutt for naturforskning** har utredet en rekke spørsmål på oppdrag fra Lier Kommune. Utredningen er foretatt på overordnet nivå, den er helhetlig og den er entydig i sine konklusjoner og anbefalinger. Dersom det, på grunnlag av denne rapporten, ønskes gjennomført grundige undersøkelser og konsekvensanalyser, må offentligheten bli forelagt en melding med et gjennomarbeidet og helhetlig forslag til utredningsprogram. Vi vil vektlegge et utvalg av NINAs konklusjoner og anbefalinger:

* **Om tidligere utfyllinger og restaureringsstiltak.**

Tidligere utfyllinger i området mellom Bragernesløpet og Gilhusodden antas samlet sett å ha hatt *betydelig negativ effekt* på tidevannssonens og gruntvannsområdenes økologiske funksjon. NINA anbefaler derfor generelle tiltak for hele området:

Det bør legges vekt på å *gjenvinne bredere tidevannsoner*

Det bør legges vekt på å *bevare økologiske korridorer* mellom elveutløpene.

Det bør legges vekt på å *etablere korridorer for friluftsliv og rekreasjon*.

* **Om naturfaglige verdier.**

Det påpekes at sandbankene ved elveutløpet er en del av et estuarint område med *store naturfaglige verdier*.

* **Om fiskefauna.**

Den *uvanlig artsrike fiskefauna* blir påpekt. Både ferskvannsararter (på sandbankene) og saltvannsararter opptrer sammen i fjorden. Noen av artene har et *betydelig høstingspotensiale*. (På sandbankene er sik, abbor, ørret, laks blant disse arter.)

* **Om effekt av tidligere naturinngrep på bankene ved Bragernesløpet.**

Det påpekes at sandbankene som er planlagt utfylt allerede er *sterkt påvirket av naturinngrep*. Dette har fått *negativ virkning* for verneverdig vegetasjon og flora, naturmiljø og områdets estetiske verdi . Det aktualiserer gitte anbefalinger om restaureringstiltak langs strandsonen ved sandbankene.

* **Om sandbankenes spesielle miljøkvaliteter.**

Det påpekes at sandbankeformasjonene som er planlagt utfylt representerer *de siste "naturlige" gruntvannsområder* ved Drammenselvas utløp.

Et omfattende utfyllingsalternativ som vil dekke sandbankene, vil kunne ha *betydelig effekt* på bunndyrsamfunn, fiskefauna og fugl som beiter i de grunne områdene.

Denne konklusjonen er ytterligere konkretisert på s. 10 i utredningen:

"En utfylling som dekker disse sandbankene kan få vesentlig negativ effekt for noen av ferskvannsfiskeartene og fuglene som bruker brakkvannsområdet til beiting. Det endelige omfang av utfyllingen vil avgjøre hvor stor del av denne viktige biotopen som vil bli bevart."

Tilleggsrapporten fra Zoologisk Museum.

Det er utarbeidet en tilleggsrapport om enkeltarter fra Zoologisk Museum i Oslo.

Det er referert til rapporten i media:

"Utfylling av Drammensfjorden mellom Drammen og Lier ødelegger et unikt naturområde. Det er konklusjonen i en rapport fra Laboratorium for ferskvannsökologi og ferskvannsfisk i Oslo.

Prosjektkonsulent Kari Rigstad sier rapporten kan tolkes på flere måter, men at det ikke er noen tvil om at en eventuell utfylling i fjorden får store konsekvenser for miljøet."

(NRK-Buskerud 24.10.1997.)

Selv om rapporten er meget begrenset og har et tildels uklart mandat, (burde vært behandlet i egen melding) er vi naturligvis enige i den hovedkonklusjon som her er gitt. Vi mener også at den presisering som Zoologisk Museums prosjektkonsulent Kari Rigstad gir er verdt å legge merke til :

"Det man gjør, det er at man ødelegger en naturtype som er noe av det siste man har, eller det er det siste man har på Lierstranda (av) den typen natur, med den sandbanken som finnes der. Men man vil ikke ødelegge enkeltarter av de som finnes der i dag, fordi de også finnes i områdene rundt, men sandbanken viser seg nå å være veldig viktig bl.a. som fødeopptaksområde for fisk."

(NRK Buskerud 24.10.1997)

Dersom noe av strandsonen i den kommende arealplanbehandling skulle foreslås fylt ut, vil vi minne om at det finnes krav til kartlegging som må følges i et utredningsprogram:

* *" En grundig kartlegging av områdets naturfaglige verdi og økologiske funksjon vil måtte medføre biologisk prøvetaking gjennom en periode som omfatter årstider med høy biologisk aktivitet og produksjon i strand og gruntvannsområdene. "*

(NINA-rapporten, konklusjon s.1)

Denne konklusjonen blir ytterligere konkretisert :

"Hele det estuarine området med Drammenselva, Lierelva og Drammensfjorden, også utenfor Svelvik, er UNIKT i norsk målestokk, og må sees i sammenheng. Systemet er SVÆRT KOMPLISERT, og det vil kreve OMFATTENDE HELÅRSUNDERSØKELSER å kartlegge forekomst og økologi til fiskesamfunnet i dette området. I følge Jensen (1996) er det påvist hele 43 fiskearter i Drammenselva og OMRÅDENE RUNDT UTLOPET."

(NINA-rapporten s.7)

□ Oppsummering av miljømessige planforutsetninger.

De uavhengige faglige utredninger har bekreftet den kunnskap og de antagelser vi allerede har om området. Vi oppsummerer:

- * Området som ønskes utfyllt er en mektig sandavsetning fra Bragernesløpet i Drammenselva og som sådan den siste gjenværende sandbanke ved elveutløpet i fjorden. Verneverdien er meget høy.
- * Konklusjonene fra de miljøfaglige utredningene er entydige: Sandbankene har en økologisk verdi og funksjon som unik naturtype (siste i sitt slag). Sandbankene er geografisk plassert som økologisk kjerneområde i et unikt estuarint miljø (Indre Drammensfjord) Nasjonale vurderinger klassifiserer elvedeltaer og estuarine områder som en truet naturtype i Norge.
- * Nasjonale verneinteresser er knyttet til sandformasjonens fortsatte eksistens.
- * Lokalt må vi vektlegge at saken setter kommunenes troverdighet om vilje til vern av biologisk mangfold på prøve. Det gjelder eksistensen av den rike fiskefaunaen og det gjelder eksistensen av den største sjøfuglkoloni i Indre Drammensfjord.
- * Vi må også vektlegge befolkningens behov for et sentralt og attraktivt kontaktpunkt med fjorden, med intakte sandbanker egnet til naturopplevelse, lek, fiske og bading.
- * Vi må konstatere at enhver utfylling vil ha negative miljøkonsekvenser som dessverre blir irreversible. Kostnaden ved et fremtidig "angrevedtak" for å fjerne 200 000m³ steinmasse kan bli betydelige.

KONKLUSJON: De planforutsetninger som Lier kommune har satt, "at utfylling kan foretas innen miljømessige forsvarlige rammer", er ikke tilstede. Planforslaget må trekkes tilbake.

□ Tillegg. Kommentarer til forprosjektet og kommende planarbeid.

Selv om det ikke ligger innenfor denne høringens rammer å forholde seg til de ulike alternativer i Lier og Drammens "forprosjekt for arealutvikling på Lierstranda/Brakerøya", vil vi allikevel uttale:

Gruntvannområdet mellom Brakerøya og Lierstranda har i alle år vært viktig som møtested for marin og terrestrisk flora og fauna. Dette møtet i en utsatt randsone er komplekst og vanskelig å forstå. Det er derimot ikke vanskelig å forstå at vi i dag har mistet mange av de kvalitetene området hadde før det ble påvirket av industri og utfyllinger.

Det er derfor viktig at Drammen og Lier kommuner sammen ser på planstatusen for området, men at det da blir lagt større vekt på "Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjordregionen." Det er bare på denne måten at områdets særegne økologi kan ivaretas. Alle tiltak som foreslås gjennomført i området må gjennomgå nøye granskninger, uavhengig av om det er utfyllinger eller andre tiltak for tilrettelegging.

NINA sier i sin rapport at: *"En grundig kartlegging av områdets naturfaglige verdi og økologiske funksjon vil måtte medføre biologisk prøvetaking gjennom en periode som omfatter årstider med høy biologisk aktivitet og produksjon i strand- og gruntvannsområdene."*

Målet må være å tilbakeføre de kvalitetene som området har mistet gjennom den utfyllingen/-byggingen som er foretatt. Men det er viktig at det også her blir gjort grundige undersøkelser på forhånd slik at man ikke nok en gang gjør feil. Området er alt for verdifullt til det.

Disse synspunktene er i tråd med formål og vedtekter i kommunedelplanen for Drammenselva. I kommunedelplanen finnes vedtekter med krav til konsekvensutredninger, også for utfyllinger til friluftsmål.

Vi siterer fra forprosjektrapporten: (FPR)

- * Kommunen bør sikre viktige sammenhengende grønne områder (grønnstruktur), kulturlandskap og nære friluftsområder som grunnlag for rekreasjon, lek, friluftsliv og vern av biologisk mangfold. (FPR s.6)
- * Sikre og tilrettelegge arealene knyttet til vassdragene og kystområdene. (Miljøverndepartementet om nasjonalt prioriterte satsingsområder. FPR s.6)
- * En fortsatt utbygging etter gjeldende reguleringsplaner ved kommunegrensen i prosjektområdet kan ikke anbefales da de gjeldende reguleringsplaner mangler samordning over kommunegrensen. (konsulentens konklusjon. FPR.s.10)
- * Alternativet viser en utvikling av det naturpotensialet som området har, blant annet ved å bevare store deler av de intakte gruntvannsområdene og sandstranda. Disse gruntvannsområdene som hovedsaklig ligger i det området som er regulert til utfylling, er de eneste gruntområdene på Lierstranda av en viss størrelse som er igjen. (FPR s.34)

- * Sandstranda med et omkringliggende stort grøntområde vil oppryddet og istandsatt kunne bli et viktig målpoint for de som hovedsaklig kommer gående og syklende fra Nedre Bragernes, Brakerøya og Ytre Lier med Vestre Nøste, Lierstranda og Vitbank. (FPR s.34)
- * Sandstranda, som er en del av det sentrale grøntdraget som tilknyttes Tomineborgdalen / Brakerøya via stasjonen, gir en verdifull og meningsfylt utvidelse av fjordparken på et strategisk viktig punkt i grensen mellom elv og fjord i overgangen mellom Drammen og Lier kommune. (FPR s.34)
- * Det er ønskelig å gjennomføre en sammenhengende gangbar strandpromenade langs elva og fjorden fra Bragernes og ut til Gilhusodden. (FPR s.34.)
- * **Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjordregionen er et viktig premissgivende dokument. Mål:**
"Naturgrunnlag. Naturgrunnlaget skal forvaltes på lang sikt, ut fra hensynet til naturens mangfold, produktivitet og evne til fornyelse. Karakteristiske hovedtrekk i naturtype og landskap må søkes opprettholdt, og verdifulle lokaliteter, forekomster og arter må tas vare på innenfor det økologiske samspill i sine miljøer"

For kontaktutvalget

Knud Peter Lottrup

Petter Øijord

Anne Cathrine Vogt (sign)
leder av Bragernes Bydelsutvalg

Audun Holmen (sign)
Lierelvas Fiskerforening

Bjørn Haavelsen (sign)
elvekomiteen,
Drammens Sportsfiskere

Tom Helgesen (sign)
Leder av naturvernkomiteen
Drammen og Oplands Turistforening

Petter Øijord (sign)
Elvekomiteen,
Drammens Sportsfiskere

Kristian Holmsen (sign)
Leder Drammen og Omegn
Fiskeadministrasjon

Øivind Opsahl (sign)
leder av Drammens Sportsfiskere

Tonny Andersen (sign)
Leder Norsk Ornitologisk Forening,
avd. Drammen

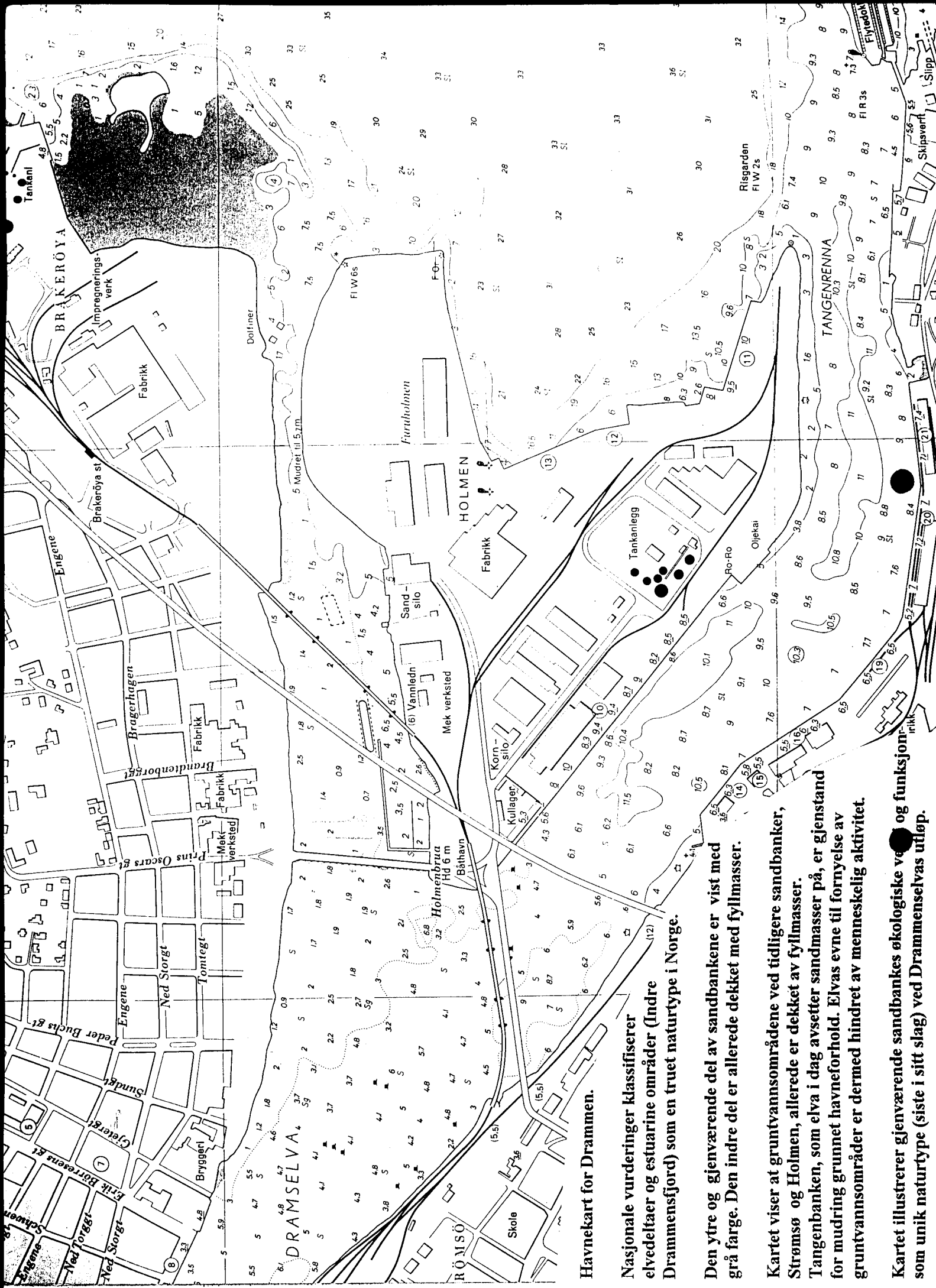
Tor Guttulrsrud (sign)
Leder av Naturvernforbundet
Drammen

Knud Peder Lottrup (sign)
Leder Naturvernforbundet i
Buskerud

Yngvar Berg (sign)
Leder Norsk Entomologisk
Forening, avd. Drammen

Per Marheim (sign)
Leder i Drammen og Oplands
Turistforening.

Øyvind Hammer (sign.)
Leder Naturvernforbundet i Lier.

Havnekart for Drammen.

Nasjonale vurderinger klassifiserer elvedeltaer og estuarine områder (Indre Drammensfjord) som en truet naturtype i Norge.

Den ytre og gjenværende del av sandbankene er vist med grå farge. Den indre del er allerede dekket med fyllmasser.

Kartet viser at gruntvannsområdene ved tidligere sandbanker, Strømsø og Holmen, allerede er dekket av fyllmasser. Tangenbanken, som elva i dag avsetter sandmasser på, er gjenstand for mudring grunnet havneforhold. Elvas evne til fornyelse av gruntvannsområder er dermed hindret av menneskelig aktivitet.

Kartet illustrerer gjenværende sandbankes økologiske verdi og funksjon som unik naturtype (siste i sitt slag) ved Drammenselvas utløp.